

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2024. gada 3. jūlijā
(OR. en)

11623/24

LIMITE

CORLX 733
CFSP/PESC 1035
RELEX 910
COARM 143
FIN 623
CONUN 147
COTER 139

PIEZĪME

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsēkretariāts

Saņēmējs: delegācijas

Iepriekš. dok. Nr.: 10572/22

Temats: Ierobežojoši pasākumi (sankcijas)

– atjaunināta ES paraugprakse attiecībā uz ierobežojošo pasākumu
efektīvu īstenošanu

ES paraugprakse

attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu

	<u>Lappuse</u>
<u>Ievads</u>	3
A. <u>Tādu personu un vienību iekļaušana sarakstā un identifikācija, kurām piemēro mērktiecīgus ierobežojošos pasākumus</u>	4
I. Sarakstā iekļautu personu vai vienību identifikācija	4
II. Sūdzības par kļūdaini noteiktu identitāti	5
III. Svīturošana no saraksta	9
B. <u>Finansiāli ierobežojošie pasākumi</u>	12
I. Tiesiskais regulējums	12
II. Iesaldēšana, izņemšana un konfiskācija administratīvā kārtā vai tiesas ceļā	13
III. Finansiālu ierobežojošo pasākumu darbības joma	13
IV. Ekonomikas dalībnieku un iedzīvotāju nozīme	16
V. Veids, kā kompetentās iestādes izmanto informāciju	17
VI. Līdzekļi	18
VII. Saimnieciskie resursi	20
VIII. Īpašumtiesības un kontrole	23
IX. Rīkoties kāda vārdā	28
X. Sarakstā iekļautas juridiskās personas	30
XI. Atkāpes	30
XII. Norādījumi, apsverot prasījumus piemērot atkāpes	32
C. <u>Preču nodrošinājuma aizliegumi</u>	35
D. <u>Koordinācija un sadarbība</u>	35

Ievads

1. Padome 2003. gada 8. decembrī pieņēma Ierobežojošu pasākumu īstenošanas un vērtēšanas pamatnostādnes KĀDP jomā ¹ (turpmāk “pamatnostādnes”). Šajās pamatnostādnēs ierosināja izveidot īpašu Padomes struktūru, kas pārraudzītu un izvērtētu šādus ierobežojošus pasākumus. Vēlāk, 2004. gada 26. februārī, Pastāvīgo pārstāvju komiteja pilnvaroja Ārlietu padomnieku darba grupu papildus tās esošajām pilnvarām veikt ES ierobežojošo pasākumu pārraudzību un vērtēšanu, vienlaikus regulāri sanākot īpašā sankciju sastāvā, ko vajadzības gadījumā papildinātu, tostarp ar ekspertiem no galvaspilsētām. Šā sastāva pilnvarās ietilpst dalībvalstu starpā izstrādāt ierobežojošo pasākumu īstenošanas paraugpraksi.
2. Šo dokumentu ir plānots pastāvīgi pārskatīt, jo īpaši, lai to papildinātu ar paraugpraksi attiecībā uz ierobežojošu pasākumu īstenošanu.
3. Paraugprakse būtu jāuzskata par vispārīgiem *ieteikumiem*, kas nav pilnīgi un ir paredzēti, lai saskaņā ar piemērojamiem Eiropas Savienības un valstu tiesību aktiem efektīvi īstenotu ierobežojošos pasākumus. Tā nav juridiski saistoša un nebūtu jāuztver kā tāda, ar ko iesaka kādu darbību, kas būtu pretrunā piemērojamiem Eiropas Savienības vai valstu tiesību aktiem, tostarp tiem, kas attiecas uz datu aizsardzību.
4. Dokumenta mērķis nav dublēt jau paveikto darbu, bet gan apzināt svarīgākos sankciju īstenošanas elementus, ņemot vērā:
 - īpašo vietu Eiropas Savienības tiesību sistēmā,
 - *RELEX*/sankciju sastāva veikto pārskatu par sankciju īstenošanas pašreizējo stāvokli,
 - to, cik svarīgi ir uzsvērt jau esošos paraugprakses piemērus, kas atspoguļo dalībvalstu pašreizējās prioritātes.

¹ Padomes dokuments 15579/03, pēdējo reizi atjauninātas ar dok. 11205/12.

Šajā dokumentā termins “atbrīvojums” attiecas uz darbībām, kas nav aizliegtas regulās, savukārt “atkāpe” attiecas uz darbībām, kas ir aizliegtas, ja vien kompetentā iestāde tās nav atļāvusi ². Šajā dokumentā darbības vārda īstenības izteiksme (piem., “dara”), vajadzības izteiksme (piem., “jādara”), un vārdkopa “ir pienākums” attiecas uz tiesiskiem pienākumiem, kas uzlikti vai nu ar ES regulām vai citiem starptautiskiem, Savienības vai valsts tiesību aktiem; vēlējuma izteiksme (“būtu” un “vajadzētu”, piem., “būtu jādara” un “vajadzētu būt”) attiecas uz paraugpraksi; un vārdi “varētu” un “var” norāda uz ieteikumiem, ko varētu piemērot atkarībā no apstākļiem un citiem attiecīgiem tiesību aktiem un procedūrām.

A. Tādu personu un vienību iekļaušana sarakstā un identifikācija, kurām piemēro mērķtiecīgus ierobežojošos pasākumus

I. Sarakstā iekļautu personu vai vienību identifikācija

5. Lai uzlabotu finansiālo ierobežojošo pasākumu un ieceļošanas ierobežojumu efektivitāti un izvairītos no papildu problēmām, kas rodas no homonīmiem vai gandrīz identiskiem vārdiem vai nosaukumiem (iespēja, ka tiek kļūdaini noteikta identitāte), identifikācijas brīdī vajadzētu būt pieejamiem pēc iespējas daudziem identifikatoriem, un tie būtu jāpublicē ierobežojošā pasākuma pieņemšanas brīdī. Attiecībā uz fiziskām personām informācijā būtu jācenšas iekļaut jo īpaši uzvārdu un vārdu (ja pieejams – arī oriģinālvalodā) kopā ar atbilstīgu transliterāciju, kas dota ceļošanas dokumentos, vai arī Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (*ICAO*) standartiem atbilstošu transliterāciju, pieņemtos vārdus, dzimumu, dzimšanas datumu un vietu, valstspiederību, adresi un identifikācijas dokumenta vai pases numuru. Jebkurā gadījumā *ICAO* standartiem atbilstošai transliterācijai vajadzētu būt vienmēr un visās valodu versijās tiesību aktam, ar kuru tiek piemēroti ierobežojošie pasākumi. Attiecībā uz vienībām informācijā būtu jācenšas iekļaut jo īpaši pilnu nosaukumu, galveno darbības vietu, biroja reģistrācijas vietu, reģistrācijas datumu un numuru.

² Izņēmumi no ES sankcijām parasti izpaužas atkāpju vai atbrīvojumu veidā. Atkāpes nozīmē, ka ierobežotu (aizliegtu) darbību var veikt tikai pēc tam, kad VKI ir piešķīrusi atļauju. Atbrīvojumi nozīmē, ka ierobežojumu nepiemēro, ja darbības mērķis sakrīt ar atbrīvojuma tvērumu; tādējādi personas, uz kurām attiecas atbrīvojums, var nekavējoties veikt attiecīgo darbību.

6. Pēc personas vai vienības (fiziskas vai juridiskas personas) iekļaušanas sarakstā būtu pastāvīgi jāpārskata identifikatori, lai tos precizētu un paplašinātu, iesaistot visus tos dalībniekus, kas var dot ieguldījumu šajos centienos. Būtu jāievieš procedūras, lai šo pastāvīgo pārskatīšanu nodrošinātu, iesaistot visus tos dalībniekus, kas var dot ieguldījumu šajos centienos, jo īpaši ES misiju vadītājus attiecīgajās trešās valstīs, dalībvalstu kompetentās iestādes un aģentūras, kā arī finanšu iestādes. Attiecībā uz pasākumiem, ar kuriem vēršas pret ārvalstu režīmiem, katrā nākamā prezidentvalsts varētu uzaicināt attiecīgos ES misiju vadītājus pārskatīt sarakstā iekļautu personu vai vienību identifikācijas informāciju un, ja iespējams, to grozīt un/vai papildināt. Sarakstu atjauninājumus ar papildu identifikācijas informāciju pieņems, kā tas paredzēts pamataktā.
7. Būtu jāsaskaņo personu vai vienību un to identifikatoru sarakstu formāti.

II. Sūdzības par kļūdaini noteiktu identitāti

8. Ja informācijā par sarakstā iekļautu personu vai vienību ietilpst tikai šīs personas/vienības vārds vai nosaukums, šādas iekļaušanas sarakstā īstenošana praksē var izrādīties problemātiska, jo iespējamo atbilstīgo personu vai vienību saraksts var būt garš. Tas norāda uz vajadzību steidzami rast papildu identifikatorus. Tomēr pat tad, ja tiktu norādīti papildu identifikatori, vēl aizvien varētu būt grūti atšķirt sarakstā iekļautas un neiekļautas personas vai vienības. Nevar izslēgt iespēju, ka identifikatoru sakritības ar sarakstā iekļautas personas/vienības identifikatoriem dēļ dažos gadījumos tiks iesaldēti tādas personas/vienības līdzekļi, pret kuru nebija plānots vērst ierobežojošus pasākumus, vai ka šādai personai netiks ļauts atrasties ES dalībvalsts teritorijā. Dalībvalstīm un Komisijai būtu jāievieš procedūras, ar ko nodrošinātu, ka šajā sakarā to konstatējumi attiecībā uz sūdzībām par, iespējams, kļūdaini noteiktu identitāti ir konsekventi. Dalībvalstīm, Komisijai, EĀDD un Padomei būtu jāsadarbojas, lai atspēkotu tādas pozitīvas atbilstības, kas radušās identifikatoru nepietiekamības dēļ.

9. Ekonomikas dalībniekiem principā būtu jāiesaka atturēties no darījumu attiecību izveidošanas ar personām vai vienībām, kuru pieejamie identifikatori uzrāda pilnīgu atbilstību, ja vien nav skaidrs, ka tā tiešām nav sarakstā iekļautā persona vai vienība. Dalībvalstīm, Komisijai, EĀDD un Padomei būtu jāapmainās ar informāciju, ja tās ir identificējušas kādu sarakstā neiekļautu personu vai vienību, kuras identifikatori pilnībā atbilst sarakstā iekļautas personas vai vienības identifikatoriem. Tas, ka nav pietiekami pieejami identifikatori, nevar būt par attaisnojumu darījumiem ar sarakstā iekļautu personu vai vienību.
- 9.a Tomēr ir svarīgi arī pārliecināties, ka fiziskām personām, par kurām pieejamie identifikatori uzrāda pilnīgu atbilstību, bet kuras apgalvo, ka nav tās personas, pret kurām plānots vērst ierobežojošus pasākumus, netiek liegti viņu pamatvajadzību nodrošināšanai nepieciešamie līdzekļi³, kamēr tiek veikta 10.–16. punktā aprakstītā izmeklēšana. Citāda pieeja radītu situāciju, kurā attieksme pret tām personām, par kurām tomēr varētu izrādīties, ka uz tām nav attiecināmi ierobežojošie pasākumi, ir stingrāka nekā pret tām personām, uz kurām minētie pasākumi patiešām attiecas, jo pēdējās minētās personas var izmantot parastos atbrīvojumus savu pamatvajadzību apmierināšanai.
- 9.b Šādām fiziskām personām, piemēram, būtu jāļauj atvērt jaunu bankas kontu, taču attiecīgajiem ekonomikas dalībniekiem viņu līdzekļi šajā kontā proaktīvi būtu jāuzskata par iesaldētiem, kamēr tiek veikta papildus izmeklēšana (skatīt 10.–16. punktu) par to, vai fiziskā persona ir iekļauta sarakstā. Šajā starpposmā attiecīgajām fiziskajām personām būtu jāvar no valsts kompetentās iestādes saņemt attiecīgās atļaujas. Tomēr, ja vēlāk izrādās, ka tās nav iekļautas sarakstā un ka atļauja netiek prasīta, aktīvu iesaldēšana tiks atcelta un atļaujas vairs nebūs nepieciešamas. Jebkādu iespējamu sūdzību gadījumā par sarakstā neiekļautas personas aktīvu nepamatotu iesaldēšanu ekonomikas dalībnieki var atsaukties uz aizsardzību, kas paredzēta klauzulā par atbrīvošanu no atbildības (skatīt 37. punktu).

³ Kā piemēru varētu minēt bēgli, kurš lūdz piekļuvi bankas kontam, lai saņemtu sociālā nodrošinājuma maksājumus.

a) Kompetentās iestādes veikta izmeklēšana

10. Ja persona/vienība, kuras līdzekļi vai saimnieciskie resursi ir iesaldēti, apgalvo, ka pret to nav bijis plānots vērst ierobežojošos pasākumus, tai būtu jāsazinās ar finanšu iestādi, kura ir iesaldējusi līdzekļus vai saimnieciskos resursus, vai ar kompetento iestādi, kas norādīta ES regulu pielikumos uzskaitītajās tīmekļa vietnēs. Ja kredītiestāde vai finanšu iestāde, vai kāds cits ekonomikas dalībnieks vēlas uzzināt, vai to klients ir sarakstā iekļauta persona/vienība, tiem būtu jāizmanto visi pieejamie avoti, lai noskaidrotu šā klienta identitāti. Ja tie nevar šo jautājumu atrisināt, ekonomikas dalībniekam būtu jāinformē attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes.
11. Ja persona, kas vēlas iebraukt ES, apgalvo, ka tā saskaņā ar ierobežojošiem pasākumiem nav sarakstā iekļauta persona, un/vai ja robežu/imigrācijas iestādes, izmantojušas visus tām pieejamos avotus, lai noteiktu šīs personas identitāti, apšaubā, vai šī persona tiešām ir sarakstā iekļautā persona, robežu/imigrācijas iestādēm būtu jāinformē attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes par šo sūdzību vai šaubām ⁴.
12. Abos gadījumos kompetentajām iestādēm būtu jāizskata šī sūdzība vai šaubas ⁵.

b) Apstiprinošs slēdziens attiecībā uz kļūdaini noteiktu identitāti

⁴ Dažkārt imigrācijas iestādes ir kompetentās iestādes.

⁵ Ja iekļaušana sarakstā ir notikusi saskaņā ar ANO Drošības padomes rezolūcijām, kompetentajai iestādei šādu pārbaudi var izrādīties grūti izdarīt vienai; šādā gadījumā būtu jāievēro c) punkta ii) apakšpunkta procedūra.

13. Ja kompetentās iestādes pēc lietas izskatīšanas secina, ka, ņemot vērā visus attiecīgos faktus un apstākļus, attiecīgā persona/vienība nav sarakstā iekļautā persona/vienība, tām par šo konstatējumu būtu jāinformē šī persona/vienība un/vai iesaistītie ekonomikas dalībnieki vai robežu/imigrācijas iestādes. Attiecīgos gadījumos tām būtu jāinformē arī citas dalībvalstis, Komisija, EĀDD un Padome, jo īpaši ņemot vērā iespēju, ka attiecīgā persona/vienība ar līdzīgām problēmām saskarsies citās dalībvalstīs.
14. Ja kompetentās iestādes pēc lietas izskatīšanas secina, ka, ņemot vērā visus attiecīgos faktus un apstākļus, attiecīgā persona/vienība *ir* sarakstā iekļautā persona/vienība, tām par šo konstatējumu attiecīgi būtu jāinformē šī persona/vienība un/vai iesaistītie ekonomikas dalībnieki vai robežu/imigrācijas iestādes.

c) Neskaidrība par sūdzībām

(i) ES autonomu ierobežojošu pasākumu gadījumi

15. Ja kompetentajām iestādēm *nav* iespējams konstatēt, vai sūdzība par kļūdaini noteiktu identitāti ir pareiza, un ja sūdzība nav acīmredzami nepamatota, par šo sūdzību attiecīgos gadījumos būtu jāinformē dalībvalstis, Komisija un EĀDD un lieta būtu jāapspriež Padomē, iespējams, balstoties uz papildu informāciju, ko nodrošina tā valsts, kas ieteica personas iekļaušanu sarakstā, vai attiecīgā gadījumā ES misiju vadītāji attiecīgajā trešajā valstī, lai noteiktu, vai identitāte tiešām ir noteikta kļūdaini.

(ii) Gadījumi, kad ierobežojošie pasākumi piemēroti saskaņā ar ANO Drošības Padomes rezolūciju

16. Ja kompetentajām iestādēm *nav* iespējams pārbaudīt, vai sūdzība par kļūdaini noteiktu identitāti ir pareiza, un ja sūdzība nav acīmredzami nepamatota, par šo sūdzību attiecīgos gadījumos būtu jāinformē dalībvalstis un Komisija. Dalībvalstij, kas izmeklēja sūdzību, vai Komisijai būtu jākonsultējas ar ANO sankciju komiteju, kas izveidota ar attiecīgo ANO Drošības padomes rezolūciju, un, ja iespējams, ar minētās komitejas starpniecību – ar to valsti, kas ieteica iekļaušanu sarakstā. Attiecīgos gadījumos lietu varētu nodot minētajai komitejai, lai tā nāktu klajā ar autoritatīvu konstatējumu. Jebkurš šāds autoritatīvs konstatējums būtu jāpaziņo dalībvalstīm un Komisijai.

d) Tiesas secinājumi

17. Ja dalībvalsts tiesa ir pieņēmusi nolēmumu par kādu sūdzību saistībā ar kļūdaini noteiktu identitāti, šis valsts kompetentajām iestādēm par to vajadzētu paziņot visām citām dalībvalstīm, Komisijai un EĀDD.

III. Svītrosana no saraksta

a) Svītrosana no saraksta autonomu ES sankciju gadījumā

18. Lai ierobežojošie pasākumi būtu ticami un leģitīmi, ir vajadzīga pārredzama un efektīva procedūra svītrosanai no saraksta. Šāda procedūra varētu arī uzlabot kvalitāti lēmumiem par iekļaušanu sarakstā. Svītrosana no saraksta varētu būt noderīga dažādos gadījumos, piemēram, ja ir pierādījumi par kļūdainu iekļaušanu sarakstā, vērā ņemamas vēlākas izmaiņas faktos, jauni pierādījumi, sarakstā iekļautas personas nāve vai sarakstā iekļautas vienības likvidācija. Būtībā svītrosana no saraksta ir veicama, ja kritēriji iekļaušanai sarakstā vairs nav izpildīti.

19. Izskatot pieprasījumu svītrot no saraksta ⁶, būtu jāņem vērā visa attiecīgā informācija. Neatkarīgi no iesniegtajiem pieprasījumiem par svītrošanu no saraksta tas arī regulāri tiek pārskatīts atbilstīgi attiecīgajam tiesību aktam un iesaistot visas dalībvalstis, lai noteiktu, vai vēl aizvien ir pamatojums personu vai vienību iekļaut sarakstā.
20. Gatavojot šādus regulārus pārskatus, būtu jālūdz valstij, kas ierosināja iekļaušanu sarakstā, sniegt viedokli par to, vai ir jāturpina iekļaušana sarakstā, un visām dalībvalstīm būtu jāapsver, vai tām ir kāda attiecīga papildinformācija, ko iesniegt. Ikviens lēmums par svītrošanu no saraksta būtu jāīsteno pēc iespējas ātrāk.
21. Sarakstā iekļautās personas un vienības var sākt tiesvedību, apstrīdot tām piemēroto aktu ⁷. Šāda tiesvedība notiek ES Vispārējā tiesā. Vispārējās tiesas spriedumu pārsūdzību izskata Tiesa ⁸.

⁶ Sīkāku procesuālu informāciju par svītrošanu no saraksta attiecībā uz autonomajām ES sankcijām skatīt pamatnostādņu I pielikuma 19. un 20. punktā.

⁷ Eiropas Savienības Tiesa ir lēmusi, ka arī trešo valsti var uzskatīt par “juridisku personu”, ko tieši skar ES sankcijas un kas var iesniegt atcelšanas prasību, lai gan ES nav savstarpīgu tiesību celt prasību trešo valstu tiesās (Venecuēla/Padome, C-872/19 P).

⁸ Piemēram, Tiesa apelācijas tiesvedībā lēma, ka tad, ja ES lēmums par iekļaušanu sarakstā ir pieņemts un pēc tam atjaunots, ievērojot trešās valsts sāktu procesu pret sarakstā iekļautu personu, Eiropas Savienībai ir jānorāda, ka minētajai personai šādā trešā valstī tiek nodrošinātas tādas tiesības uz aizstāvību un tiesības uz efektīvu pārbaudi tiesā, kuras ir samērīgas ar Eiropas Savienībā nodrošināto aizsardzību (*Azarov/Padome*, C-530/17 P).

22. Tādu tiesību aktu anulēšana, ar kuriem personai vai vienībai piemēro ierobežojošos pasākumus, nestājas spēkā uzreiz pēc Tiesas sprieduma, ja vien tas nav skaidri paredzēts šajā spriedumā. Sekas, kas izriet no jebkura pirmajā instancē anulēta tiesību akta, paliek spēkā, kamēr nebeidzas laikposms, kurā Tiesai var iesniegt apelāciju (divi mēneši un desmit dienas no sprieduma paziņošanas brīža). Minētajā laikposmā attiecīgā ES iestāde var koriģēt konstatētos pārkāpumus, attiecīgā gadījumā pieņemot jaunus ierobežojošos pasākumus, ko piemēro attiecīgajām personām vai vienībām. Vai arī ES iestāde var iesniegt apelāciju, un šajā gadījumā iekļaušana sarakstā paliek spēkā visu apelācijas izskatīšanas laiku. Pēc minētā laikposma (divi mēneši un desmit dienas) beigām pret attiecīgo personu vai vienību vērstie ierobežojošie pasākumi tiks izbeigti vai arī varētu palikt spēkā atkarībā no tā, vai iestāde vai citi dalībnieki būs nolēmuši veikt kādu no iepriekš aprakstītajām darbībām.

b) Svītrosana no saraksta ANO kontekstā (kontaktpunkts, ombuds)

23. ANO Drošības Padome 2006. gada 19. decembrī pieņēma Rezolūciju 1730 (2006), ar kuru ģenerālsēkretārs Sekretariātā izveidoja kontaktpunktu, kas saņemtu pieprasījumus svītrot no saraksta. Pieprasījumu iesniedzēji, ja tie nav personas, kuru vārdi ir iekļauti “*Al Qaeda*” sankciju sarakstā, var iesniegt pieprasījumus svītrosanai no saraksta, izmantojot vai nu minēto kontaktpunktu, vai arī ar savas dzīvesvietas vai valstspiederības valsts starpniecību. Tie pieprasījumu iesniedzēji, kuru vārdi ir iekļauti “*Al Qaeda*” sankciju sarakstā, savus pieprasījumus svītrosanai no saraksta var iesniegt ar Ombuda biroja starpniecību⁹.

24. Ja personu svītrot no ANO sankciju saraksta, atbilstīgajos ES tiesību aktos izdara attiecīgus grozījumus.

⁹ Sīkāku procesuālu informāciju par svītrosanu no saraksta attiecībā uz ANO pasākumiem skatīt <http://www.un.org/sc/committees>.

B. Finansiāli ierobežojošie pasākumi

I. Tiesiskais regulējums

25. ES regulas, ar kurām piemēro līdzekļu iesaldēšanas pasākumus, ES dalībvalstīs piemēro tieši, un tās nav jātransponē valsts tiesību aktos. Tomēr sankciju regulās tiek prasīts, lai dalībvalstis pieņemtu tiesību aktus, kuros tiek paredzēti sodi par ierobežojošo pasākumu pārkāpumiem. Tajās arī paredzēts, ka dalībvalstis izraugās šajās regulās minētās kompetentās iestādes un iekļauj tās tīmekļa vietnēs, kas norādītas šo regulu pielikumā pievienotajos sarakstos; šī prasība var būt saistīta ar valsts līmenī veiktiem īstenošanas pasākumiem. Papildus Savienības pieņemtajiem tiesību aktiem dalībvalstīm vajadzības gadījumā būtu jāievieš papildu tiesiskais regulējums, normatīvie akti, lai iesaldētu līdzekļus, finanšu aktīvus un saimnieciskos resursus personām un vienībām, kurām piemēro ierobežojošus pasākumus valsts līmenī, tostarp terora aktos iesaistītām personām vai vienībām, un lai aizliegtu šādām personām un vienībām vai to labā darīt pieejamus līdzekļus un saimnieciskos resursus, jo īpaši ar administratīvu iesaldēšanas pasākumu palīdzību un/vai izmantojot tiesu iesaldēšanas rīkojumus, kam ir līdzvērtīga ietekme. Tam vajadzētu būt saskaņā ar attiecīgajiem *FATF* standartiem, jo īpaši 6. ieteikumu par mērķtiecīgām finanšu sankcijām attiecībā uz terorismu un terorisma finansēšanu ¹⁰.
26. Ar šādiem pasākumiem būtu jādod iespēja valstu iestādēm bez kavēšanās izdot rīkojumus un panākt iesaldēšanu attiecībā uz visiem attiecīgās dalībvalsts jurisdikcijā esošajiem līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem, kas ir sarakstā iekļauto personu vai vienību valdījumā vai īpašumā, kontrolē vai turējumā, un tie varētu arī attiekties uz personām un vienībām, kuru izcelsme, galvenās darbības un mērķi ir Eiropas Savienībā. Ar tiem būtu arī jānodrošina pamats iesaldēšanas pasākumiem, kurus piemēro laikā, kamēr nav pieņemts lēmums par ES pasākumiem, ar ko īsteno ANO Drošības padomes rezolūcijas ¹¹.

¹⁰ *FATF* (Finanšu darījumu darba grupa) standartos apkopoti četrdesmit ieteikumi par to, kā apkarot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un ieroču izplatīšanas finansēšanu, sk.: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/fatf%20recommendations%202012.pdf>.

¹¹ Neskarot to, ka, pamatojoties uz LESD 75. pantu, tiek pieņemta ES regula par ierobežojošiem pasākumiem pret ES iekšējiem teroristiem.

27. Turpmākajās dokumenta daļās izklāstīta Savienības iesaldēšanas pasākumu īstenošanas paraugprakse, un tajās var atrast arī noderīgus norādījumus valsts iesaldēšanas pasākumu īstenošanai.

II. Iesaldēšana, izņemšana un konfiskācija administratīvā kārtā vai tiesas ceļā

28. Kopumā administratīvu iesaldēšanu varētu galvenokārt uzskatīt par darbību, ar ko veido pamatu, lai vispārēji novērstu to, ka persona vai vienība, ko sarakstā ir iekļāvusi kompetentā iestāde, jebkādā veidā izmanto iesaldētus līdzekļus un saimnieciskus resursus un veic jebkādas darbības. Aktīvu iesaldēšana administratīvā kārtā ir jāatšķir no iesaldēšanas, izņemšanas un konfiskācijas tiesas ceļā, ko nevar paredzēt ierobežojošo pasākumu darbības jomā, bet gan tikai kā valsts izpildes pasākumu.

29. Ja valsts tiesību aktos par sodiem, kas ir piemērojami sankciju pārkāpumu gadījumā ¹², tas ir paredzēts, tad kā sodu par ierobežojošo pasākumu pārkāpumiem var piemērot preventīvu aktīvu iesaldēšanu, izņemšanu un konfiskāciju.

III. Finansiālu ierobežojošo pasākumu darbības joma

30. Saistībā ar ES regulām finansiāli ierobežojošie pasākumi ir:

- sarakstā iekļauto personu un vienību līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšana, un
- aizliegums šādām personām un vienībām darīt pieejamus līdzekļus un saimnieciskos resursus.

31. Termini “līdzekļu iesaldēšana”, “saimniecisko resursu iesaldēšana”, “līdzekļi” un “saimnieciskie resursi” ir definēti un atbrīvojumi un atkāpes no pasākumiem ir noteikti katrā regulā. Pamatnostādnēs šajā nolūkā ir izklāstīti daži standarta formulējumi.

¹² Sankciju regulās tiek prasīts, lai dalībvalstis pieņemtu tiesību aktus, kuros tiek paredzēti sodi par ierobežojošo pasākumu pārkāpumiem, sk. 19. punktu.

32. Finansiāli ierobežojoši pasākumi nav saistīti ar iesaldēto līdzekļu un saimniecisko resursu īpašnieka maiņu un tie nav soda pasākumi.
33. Kad regula, ar ko piemēro iesaldēšanas pasākumus, ir stājusies spēkā, tai ir prioritāte pār visiem neatbilstīgiem līgumiskiem noteikumiem. Tādējādi regulas piemēro neatkarīgi no tiesībām vai pienākumiem, kas izriet no jebkādiem pirms regulas stāšanās spēkā noslēgtiem līgumiem, un tās neļauj pabeigt darbības, ar ko īsteno līgumus, kuri noslēgti pirms regulas stāšanās spēkā ¹³.
34. Iesaldēšana attiecas uz visiem līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem, kas ir sarakstā iekļautu personu un vienību valdījumā vai īpašumā, arī uz tiem, kas atrodas šādu personu vai vienību turējumā vai kontrolē. Ar turējumu vai kontroli būtu jāsaprot visas situācijas, kurās sarakstā iekļautā persona vai vienība, kaut arī tai nav īpašumtiesības, var likumīgi rīkoties ar tai nepiederošiem līdzekļiem vai saimnieciskiem resursiem vai veikt to pārvedumus, turklāt tai nav vajadzības pirms tam šīs darbības saskaņot ar likumīgo īpašnieku. Tiek uzskatīts, ka sarakstā iekļautas personas turējumā vai kontrolē ir līdzekļi vai saimnieciski resursi *inter alia*, ja:
- a) tai ir banknotes vai parādzīmes, kas izdotas uzrādītājam,
 - b) tai ir kustamas preces telpās, kas tai pieder kopā ar sarakstā neiekļautu personu vai vienību,
 - c) tā ir ieguvusi pilnvaras vai līdzīgas tiesības pārstāvēt īpašnieku, ļaujot tai dot rīkojumu par tai nepiederošo līdzekļu pārskaitījumu (piem., lai pārvaldītu konkrētu bankas kontu), vai
 - d) tā ir viens no nepilngadīgas personas vecākiem vai tās aizbildnis, kas pārvalda nepilngadīgās personas bankas kontu saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem.
- Dokumenta VIII daļas B iedaļā ir sīkāk iztirzāti īpašumtiesību un kontroles jēdzieni saistībā ar aizliegumu darīt pieejamus līdzekļus un saimnieciskos resursus.

¹³ Spriedums Lietā “*Möllendorf*”, C-117/06, EU:C:2007:596, 62. punkts.

35. Principā iesaldēšanai nebūtu jāietekmē līdzekļi un saimnieciskie resursi, kas nav sarakstā iekļautu personu un vienību īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē. Tādējādi, piemēram, pasākumi neattiecas uz sarakstā iekļautas personas darba devēja, kas nav iekļauts sarakstā, līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem, ja vien tie nav sarakstā iekļautās personas kontrolē vai turējumā. Tādā pašā veidā pasākumi neattiecas uz tādas sarakstā neiekļautas vienības līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem, kurai piemīt no sarakstā iekļautas personas nošķirta tiesībsubjektība, ja vien šie līdzekļi un resursi nav sarakstā iekļautās personas vai vienības kontrolē vai turējumā. Tomēr, neskatoties uz to, pasākumus faktiski piemēro pilnībā tiem līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem, kuru kopīgie īpašnieki ir gan sarakstā iekļautas, gan sarakstā neiekļautas personas vai vienības.
36. Sarakstā neiekļauta persona vai vienība pēc tam var lūgt atļauju izmantot šos līdzekļus un saimnieciskos resursus, kas var ietvert kopīpašuma sadali, lai personas daļu varētu atsaldēt.

Atbrīvošana no atbildības

37. Personas vai vienības, kas veic iesaldēšanas darbības un vienlaikus rīkojas bez nolaidības un labā ticībā, ka šāda rīcība ir saskaņā ar regulu, nav saucamas pie atbildības¹⁴ attiecībā pret skarto personu vai vienību. Ja personas un vienības nezināja vai tām nebija pamatotu iemeslu uzskatīt, ka tās ar savām darbībām pārkāps ierobežojošos pasākumus, tad par šīm darbībām nevar saukt pie atbildības. Šajā sakarā vairumā regulu ir iekļauta klauzula par atbrīvošanu no atbildības, turklāt pamatnostādņu III daļas G sadaļā ir ietverts standarta formulējums.

¹⁴ Tostarp attiecībā uz kriminālatbildību, sk. spriedumu Lietā “*Mohsen Afrasiabi un citi*”, C-72/11, EU:C:2011:874, 55. punkts.

38. Jebkura persona vai vienība, kas izpilda regulās noteiktās saistības, nav atbildīga attiecībā pret sarakstā iekļautu personu vai vienību par jebkādu kaitējumu, kas tā rezultātā varētu būt nodarīts sarakstā iekļautajai personai vai vienībai. Atbildība par to, lai pierādītu, ka nav aizliegts izpildīt šādu prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, ir personai, kas tiecas panākt šīs prasības izpildi. Šajā sakarā vairākās regulās ir iekļauta klauzula par prasību nepiemērošanu, turklāt pamatnostādņu III daļas H sadaļā ir ietverts standarta formulējums.

IV. Ekonomikas dalībnieku un iedzīvotāju nozīme

39. Regulas, ar ko paredzēti iesaldēšanas pasākumi, *inter alia* piemēro ES juridiskām personām un citiem ekonomikas dalībniekiem, tostarp finanšu iestādēm un kredītiestādēm, kas saimniecisko darbību pilnībā vai daļēji veic Eiropas Savienībā, un ES pilsoņiem.

40. Tiesību aktos, ar ko novērš nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, attiecībā uz konkrētu saimniecisko darbību un profesijām paredzētas noteiktas prasības zināmos apstākļos pārbaudīt klientu identitāti un atturēties no anonīmiem darījumiem. Dažos gadījumos ar regulām, kas piemēro finansiālus ierobežojošus pasākumus, ekonomikas dalībniekiem var tikt uzlikts papildu pienākums “pazīt savus klientus”. Šajā sakarā skatīt arī VIII daļas B sadaļu par īpašumtiesībām un kontroli.

41. Visām personām un vienībām, kas ir Savienības jurisdikcijā, ir pienākums informēt kompetentās iestādes par jebkādu to rīcībā esošu informāciju, kas varētu atvieglot finansiālu ierobežojošo pasākumu piemērošanu. Tajā ietilpst ziņas par jebkādiem iesaldētiem kontiem (konta turētājs, numurs, iesaldēto līdzekļu vērtība) un citas iespējami noderīgas ziņas, piem., dati par sarakstā iekļauto personu vai vienību identitāti, un attiecīgos gadījumos – sīkākas ziņas par ienākošajiem pārskaitījumiem, kā rezultātā iesaldēto kontu kreditē, saskaņā ar speciālo kārtību finanšu iestādēm un kredītiestādēm, ziņas par klientu vai citu personu mēģinājumiem līdzekļus vai saimnieciskos resursus bez atļaujas darīt pieejamus sarakstā iekļautai personai vai vienībai, kā arī informācija, kas liek domāt, ka iesaldēšanas pasākumi tiek apieti. Tāpat tām ir pienākums sadarboties ar kompetentām iestādēm informācijas pārbaudīšanā. Attiecīgos gadījumos tās varētu arī sniegt ziņas par personām un vienībām, kuru vārds vai nosaukums ir ļoti līdzīgs vai identisks sarakstā iekļauto personu/vienību vārdiem vai nosaukumiem.

V. Veids, kā kompetentās iestādes izmanto informāciju

42. Regulās ir paredzēts, ka kompetentās iestādes saņemto informāciju var izmantot tikai tiem nolūkiem, kādiem tā sniegta. Šajos mērķos ietilpst nodrošināt efektīvu pasākumu un tiesībsardzības īstenošanu un, ja tas paredzēts regulā, – sadarbību ar attiecīgo ANO sankciju komiteju. Tādējādi saskaņā ar attiecīgajām regulām vai valstu tiesību aktiem kompetentās iestādes var veikt informācijas apmaiņu *inter alia* ar:

- Komisiju, Padomi, EĀDD un citu dalībvalstu kompetentajām iestādēm,
- tiesībsardzības iestādēm un piekritīgajām tiesām, kas ir atbildīgi par to regulu izpildi, ar ko uzliek iesaldēšanas pasākumus, un to tiesību aktu izpildi, ar kuriem vēršas pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu,
- citām izmeklēšanas un kriminālvajāšanas iestādēm,
- kompetento ANO sankciju komiteju, un
- tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs finansiālu ierobežojošo pasākumu piemērošanai vai lai novērstu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu – ar kredītiestādēm un finanšu iestādēm.

43. Nevajadzētu kompetentām iestādēm liegt saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem apmainīties ar informāciju ar attiecīgu trešo valstu attiecīgajām iestādēm un savā starpā, ja tas nepieciešams, lai palīdzētu atgūt nelikumīgi piesavinātos līdzekļus. Regulās ir noteikts, ka kompetentajām iestādēm un Komisijai ir savstarpēji jāapmainās ar noderīgu informāciju ¹⁵.

VI. Līdzekļi

a) To līdzekļu iesaldēšana, kas ir sarakstā iekļautas personas vai vienības valdījumā, īpašumā, turējumā vai kontrolē

44. Līdzekļu iesaldēšana atšķirībā no konfiskācijas neietekmē attiecīgo līdzekļu īpašumtiesības. Personām, kuru turējumā vai kontrolē ir līdzekļi, kas ir sarakstā iekļautu personu vai vienību īpašumā (piemēram, ja līdzekļi ir nodoti kredītiestādei kā nodrošinājums), netiek prasīts pārtraukt šādu līdzekļu turēšanu vai kontroli vai iegūt atļauju to turpināt.
45. Visiem darījumiem ar līdzekļiem un to izmantošanai, novirzīšanai un izmaiņām īpašumtiesībās, piemēram, portfeļa pārvaldījumam, ko veic vai nu sarakstā iekļautā persona vai kāda cita persona, kuras turējumā vai kontrolē ir šādi līdzekļi, nepieciešama iepriekšēja atļauja. Līdzekļu kopīpašums neatbrīvo no šīs prasības, pat ja trešās personas īpašums kā tāds nav iesaldēts saskaņā ar regulām.
46. Sarakstā iekļautas personas vai vienības kreditori var bez atļaujas nodot jebkurai sarakstā neiekļautai personai savas finanšu prasības (t. i., prasības, kas sniedz finansiālu labumu) pret sarakstā iekļautu personu vai vienību. Tomēr sarakstā iekļautajai personai vai vienībai vajadzīga atļauja, lai savu finanšu prasību pret kādu citu personu vai vienību nodotu jebkurai citai personai.

¹⁵ Sk., piemēram, 9. panta 3. punktu Padomes Regulā (ES) Nr. 270/2011 (2011. gada 21. marts) par ierobežojošiem pasākumiem, kas vērsti pret konkrētām personām, vienībām un struktūrām saistībā ar situāciju Ēģiptē.

47. Sarakstā iekļautai personai vai vienībai vai sarakstā neiekļautai personai vai vienībai attiecībā uz prasību pret sarakstā iekļautu personu vai vienību ir aizliegts īstenot savas ieskaita tiesības, ja vien nav iepriekšējas atļaujas.
48. Saskaņā ar regulām nav atļauts konfiscēt skaidru naudu un līdzekļus, kas ir klāt sarakstā iekļautai personai; šāda konfiskācija var būt atbilstīga konkrētos apstākļos saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Tomēr iestāžu pienākums ir novērst šo līdzekļu kustību, pārskaitījumus, grozījumus, izmantošanu, piekļuvi tiem, vai darbību veikšanu ar tiem jebkādā veidā, kas aizliegts regulās. Kad iestādēm ir zināms, ka sarakstā iekļautai personai ir klāt skaidra nauda vai citi līdzekļi, tām, ļoti iespējams, var būt pilnvaras saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu, piemēram, saskaņā ar terorisma apkarošanas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas tiesību aktiem. Dalībvalstīm var būt pienākums ievērot privilēģijas un imunitāti, kas sarakstā iekļautai personai piešķirtas saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un kas var ierobežot iespējamās darbības ¹⁶.

b) Darīt pieejamus līdzekļus sarakstā iekļautai personai vai vienībai

49. Ja vien kompetentā iestāde, ievērojot attiecīgo regulā paredzēto atkāpi, nav piešķīrusi atļauju, vispārīgi ir aizliegts sarakstā iekļautai personai vai vienībai darīt pieejamus līdzekļus, vai nu maksājot par precēm vai pakalpojumiem, vai veicot ziedojumu, lai atdotu atpakaļ tos līdzekļus, kas iepriekš bijuši turējumā saskaņā ar līgumiskiem noteikumiem, vai kā citādi (sk. arī X daļu par atkāpēm).
50. Tomēr procentus par iesaldēto kontu var pievienot un maksājumus, kas jau uzkrāti saskaņā ar pirms tam noslēgtiem līgumiem, nolīgumiem vai pienākumiem, var pievienot šim kontam bez iepriekšējas atļaujas ¹⁷.

¹⁶ Piemēram, ja sarakstā iekļautā persona dodas uz starptautiskas organizācijas galveno mītni un tiek piemēroti attiecīgā galvenās mītnes nolīguma īpaši noteikumi.

¹⁷ Sk. pamatnostādņu 83. punkta 2. apakšpunktu.

51. Papildus šiem gadījumiem trešai personai, kas ierosina līdzekļu pārskaitīšanu sarakstā iekļautai personai, vajadzīga iepriekšēja atļauja. Finanšu iestādei vai kredītiestādei ES, kas saņem līdzekļus, ko trešā persona pārskaitījusi uz iesaldēto kontu, ir atļauts šos līdzekļus bez iepriekšējas atļaujas ieskaitīt kontā ¹⁸. Ja persona bez iepriekšējas atļaujas pārskaita līdzekļus uz iesaldētu kontu, bet uzstāj, ka tā bijusi kļūda, viņai būs vajadzīga atļauja, lai atgūtu līdzekļus, ļaujot kompetentajai iestādei pārbaudīt šīs personas versiju. Tomēr finanšu iestāde var bez atļaujas savā grāmatvedības sistēmā veikt labojumus par tās veiktu nejaušu līdzekļu pārskaitījumu uz iesaldētu kontu.
52. Valsts tiesību aktos var paredzēt procedūras rīcībai ar līdzekļiem, attiecībā uz kuriem ir noticis mēģinājums veikt pārskaitījumu, ar kuru pārkāpj ierobežojošos pasākumus.

VII. Saimnieciskie resursi

a) Sarakstā iekļautas personas vai vienības valdījumā, īpašumā, turējumā vai kontrolē esošu saimniecisko resursu iesaldēšana

53. Saimnieciskie resursi tiek iesaldēti, lai novērstu, ka tos izmanto kā paralēlu valūtu vai aizvietotājvalūtu, un izvairītos no līdzekļu iesaldēšanas apiešanas. Tādēļ kompetentajām iestādēm vajadzētu pievērst uzmanību, lai novērstu to, ka personas un vienības, pret kurām tiek vērsti pasākumi, no saimnieciskiem resursiem gūst finanšu vai saimnieciskus labumus (t. i., līdzekļus, preces vai pakalpojumus). Nav vēlams un nav paredzēts novērst saimniecisko resursu izmantošanu patēriņam personiskām vajadzībām.

¹⁸ Sk. pamatnostādņu 84. punktu.

54. Ar regulām nav aizliegts sarakstā iekļautai personai iesaldētos saimnieciskos resursus izmantot personiskām vajadzībām (piem., dzīvo savā mājoklī vai lieto personisko transportlīdzekli), un tam nav vajadzīga atļauja. Uz aktīviem, kas ir derīgi tikai personiskai izmantošanai vai patēriņam, un ko sarakstā iekļauta persona tādēļ nevar izmantot, lai iegūtu līdzekļus, preces vai pakalpojumus, neattiecas “saimniecisko resursu” definīcija. Tādēļ tie nav regulu darbības jomā un nav vajadzīga atļauja, lai tos darītu pieejamus sarakstā iekļautai personai.
55. Tomēr, ja iesaldēto saimniecisko resursu izmantošana veido saimniecisku darbību, kas varētu novest pie tā, ka sarakstā iekļauta persona iegūst līdzekļus, preces vai pakalpojumus (piem., ja sarakstā iekļauta persona cenšas izīrēt savu mājokli vai izmantot savu automašīnu kā taksometru), tam būs vajadzīga iepriekšēja atļauja.
56. Iepriekšēja atļauja ir vajadzīga jebkādam saimniecisko resursu izmantojumam, ar ko sarakstā iekļautai personai nodrošina līdzekļus, preces vai pakalpojumus, gan tad, ja tos izmanto sarakstā iekļautā persona, gan tad, ja tos izmanto kāda cita persona, kuras turējumā vai kontrolē ir šādi resursi. Saimniecisko resursu kopīpašums neatbrīvo no šīs prasības, pat ja trešās personas īpašums kā tāds nav iesaldēts saskaņā ar regulām.

b) Darīt pieejamus saimnieciskos resursus

57. Darīt pieejamus saimnieciskos resursus sarakstā iekļautai personai vai vienībai, tostarp dāvinājuma, pārdošanas vai bartera veidā, vai trešās personas turējumā vai kontrolē esošus saimnieciskos resursus atdodot atpakaļ sarakstā iekļautai personai, kas ir to īpašnieks, ir aizliegts, ja kompetentā iestāde nav devusi atļauju, ievērojot attiecīgo regulu.

58. Darīt pieejamus līdzekļus, kas ir derīgi tikai personiskai izmantošanai vai patēriņam, un ko tādēļ sarakstā iekļauta persona nevar izmantot, lai iegūtu līdzekļus, preces vai pakalpojumus, nenozīmē “darīt pieejamus saimnieciskos resursus” regulu izpratnē, un tādēļ tam nav vajadzīga atļauja (sk. arī X daļu par atkāpēm).
59. Tiesa ir skaidrojusi, ka jēdzienam “darīt pieejamus saimnieciskos resursus”, kas regulās nav definēts, ir plaša nozīme. Tas drīzāk ir nevis īpašas juridiskas kategorijas apzīmējums rīcībai, bet aptver visas rīcības, kas ir nepieciešamas saskaņā ar spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem, ja persona faktiski vēlas iegūt pilnu rīcības brīvību attiecībā uz attiecīgajiem saimnieciskajiem resursiem. Aizliegums darīt pieejamus saimnieciskos resursus attiecas uz jebkuru veidu, kā darīt pieejamus saimnieciskos resursus, neatkarīgi no tā pamatā esošajiem apsvērumiem. Tas, ka saimnieciskos resursus dara pieejamus pret atlīdzību, kas uzskatāma par atbilstošu, tādējādi ir nesvarīgi ¹⁹.
60. Ar iesaldēšanas pasākumiem neparedz prasības, lai personas, kuru turējumā vai kontrolē ir saimnieciskie resursi, kas pieder sarakstā iekļautai personai vai vienībai (piem., ja ir piešķirts kustama īpašuma nomas līgums vai kustamas preces ir nodotas kā nodrošinājums), atdotu atpakaļ šādus saimnieciskos resursus to īpašniekam, un nav vajadzīga atļauja, lai turpinātu šādu turējumu vai kontroli. Tomēr, tā kā šādi saimnieciskie resursi ir iesaldēti, jebkurām jaunām līgumiskām darbībām attiecībā uz to izmantošanu vai darbībām ar tiem ir vajadzīga iepriekšēja atļauja.
61. Regulas neaizliedz tādu pakalpojumu kā gāzes, elektrības, ūdens un telefonu līniju nodrošināšanu mājās, ņemot vērā to, ka tas pēc būtības ir patēriņš un attiecīgi nav iespējama šādu pakalpojumu nodošana tālāk.

¹⁹ Spriedums lietā "*Möllandorf*", EU:C:2006:596, 51., 56., 58. un 59. punkts.

VIII. Īpašumtiesības un kontrole

Pamatojums

62. Ir jāiesaldē līdzekļi un saimnieciskie resursi, kas ir sarakstā iekļautas fiziskas vai juridiskas personas valdījumā, īpašumā, turējumā vai kontrolē. Saskaņā ar 35. punktā paredzētajiem nosacījumiem tas ietver aktīvus, kas ir tādu sarakstā neiekļautu vienību īpašumā, kuras atrodas sarakstā iekļautu personu vai vienību īpašumā vai kontrolē.

Īpašumtiesības

63. Kritērijs, kas jāņem vērā, izvērtējot, vai juridiska persona vai vienība atrodas citas personas vai vienības īpašumā, ir tas, ka tai pieder 50 % vai vairāk no vienības īpašumtiesībām vai tā ir tās daļu kontrolpaketes īpašnieks²⁰. Ja šis kritērijs ir izpildīts, uzskata, ka juridiskā persona vai vienība atrodas citas personas vai vienības īpašumā.

Izvērtējot īpašumtiesības, būtu jāņem vērā arī vienības kopējās īpašumtiesības. Piemēram, ja vienas sarakstā iekļautas personas īpašumā ir 30 % no vienības un citas sarakstā iekļautas personas īpašumā ir 25 % no vienības, attiecīgā vienība principā būtu uzskatāma par tādu, kas atrodas sarakstā iekļautu personu īpašumā.

²⁰ Kritērijs formulēts atbilstoši definīcijai, kas dota Regulā 2580/2001.

Kontrole

64. Kritēriji, kas jāņem vērā, izvērtējot, vai juridisku personu vai vienību kontrolē cita persona vai vienība viena pati vai saskaņā ar nolīgumu, kas noslēgts ar citu kapitāldaļu turētāju vai citu trešo personu, cita starpā varētu ietvert šādus elementus:

- a. tā ir tiesīga vai pilnvarota iecelt vai atcelt šādas juridiskās personas vai vienības administratīvās, pārvaldes vai uzraudzības struktūras locekļu vairākumu;
- b. tā, izmantojot vienīgi savas balsstiesības, ir iecēlusi juridiskās personas vai vienības administratīvās, pārvaldes vai uzraudzības struktūru locekļu vairākumu, kuri attiecīgajā amatā bijuši pašreizējā un iepriekšējā finanšu gadā;
- c. pēc vienošanās ar citiem juridiskās personas vai vienības kapitāldaļu turētājiem vai dalībniekiem tā viena pati kontrolē minētās juridiskās personas vai vienības kapitāldaļu turētāju vai dalībnieku vairākuma balsstiesības;
- d. tai ir tiesības īstenot dominējošu ietekmi pār juridisko personu vai vienību pēc vienošanās, kas noslēgta ar minēto juridisko personu vai vienību, vai saskaņā ar noteikumu tās dibināšanas līgumā vai statūtos, ja tiesību akti, kas attiecas uz minēto juridisko personu vai vienību, pieļauj, ka tā ir šādas vienošanās vai noteikuma priekšmets;
- e. tai ir pilnvaras *de facto* izmantot tiesības īstenot dominējošu ietekmi, kas minēta d) apakšpunktā, pašam neesot minēto tiesību turētājam ²¹;
- f. tai ir tiesības izmantot visus juridiskās personas vai vienības aktīvus vai daļu no tiem;
- g. tā vienoti pārvalda juridiskās personas vai vienības saimniecisko darbību, publicējot konsolidētus pārskatus;
- h. tai ir solidāra atbildība par juridiskās personas vai vienības finanšu saistībām vai tā šīs tiesības galvo.

²¹ Tostarp, piemēram, ar fasādes sabiedrības starpniecību.

65. Ja kāds no šiem kritērijiem ir izpildīts, uzskata, ka juridisko personu vai vienību kontrolē cita persona vai vienība, ja vien katrā atsevišķā gadījumā nav konstatēts pretējais.
66. Minēto īpašumtiesību vai kontroles kritēriju izpildi katrā atsevišķā gadījumā var atspēkot.
67. Turpmāk sniegtajos piemēros ir aprakstīti apstākļi, kurus var kvalificēt kā pazīmes, kas liecina par to, ka sarakstā iekļautai personai vai vienībai ir kontrole pār sarakstā neiekļautu vienību. Šie piemēri nav izsmeļoši un ir paredzēti tikai kā ilustratīvi norādījumi:

a) Vairākuma līdzdalība

- Sarakstā iekļauta persona ir uzņēmuma lielākais kapitāldaļu turētājs salīdzinājumā ar citiem kapitāldaļu turētājiem. Piemēram, sarakstā iekļautajai personai ir 40 %, savukārt pārējiem kapitāldaļu turētājiem katram ir 10 %. Šādā situācijā var būt nepieciešama turpmāka analīze par to, vai sarakstā iekļautā persona atbilst kādam no iepriekš minētajiem kontroles kritērijiem (piemēram, pilnvaras iecelt valdes direktoru vairākumu).

b) Atpirkšanas iespēja

- Ir notikusi vadības īstenota pārpirkšana, saskaņā ar kuru sarakstā iekļautais iepriekšējais īpašnieks var atpirkt uzņēmumu ar izdevīgiem nosacījumiem. Jo īpaši gadījumos, kad uz šiem nosacījumiem var viegli atsaukties, var būt nepieciešama turpmāka analīze par to, vai sarakstā iekļautajam iepriekšējam īpašniekam ir kontrole.

c) Akciju nodošana brīdī, kas ir tuvu iekļaušanai sarakstā

- Sarakstā neiekļautas vienības attiecīga skaita akciju nodošana jaunam īpašniekam īsi pirms vai pēc (ja to atļauj attiecīgās Padomes regulas) personas iekļaušanas sarakstā arī var norādīt uz to, ka sarakstā iekļautā persona ir saglabājusi kontroli, un tā rezultātā varētu tikt uzsākta turpmāka izmeklēšana par iepriekšējā īpašnieka ietekmi uz jauno īpašnieku. "Attiecīgs" akciju skaits ir ne tikai liels to skaits, bet arī mazāks akciju skaits, kas, piemēram, ļauj sarakstā iekļautajam pārdevējam vairs nesasniegt īpašumtiesību robežvērtību.

d) Fasādes personu izmantošana

- Jaunais īpašnieks ir cieši saistīts ar sarakstā iekļauto iepriekšējo īpašnieku (piemēram, ģimenes loceklis vai bijušais darbinieks/uzņēmējdarbības partneris), un, iespējams, pārdošanas cena bija pārāk zema vai citādi anormāla, vai
- vienībai ir konsultants (vai konsultatīvā padome) ar pilnvarām pieņemt galīgos lēmumus attiecībā uz vienības darbību, lai gan no amata nosaukuma vai pienākumiem tas nešķiet pašsaprotami, vai
- ir rakstiska vienošanās, no kuras ir skaidrs, ka personai, kas nav kapitāldaļu turētājs, vai kapitāldaļu turētājam, kuram ir mazākuma līdzdalība, ir dotas pilnvaras vienīgajam lemt par vienības darbību, vai
- to personu vietā, kurām vajadzētu būt atbildīgām par vienību, lēmumus pieņem sarakstā iekļautās personas.

e) Trastu, čaulas sabiedrību un sabiedrību ar ierobežotu atbildību izmantošana

- Vienība ir daļa no nevajadzīgi sarežģītas korporatīvās struktūras, kurā, iespējams, ir iesaistītas tādas vienības kā čaulas sabiedrības, sabiedrības ar ierobežotu atbildību un/vai trasti, kas saistīti ar sarakstā iekļauto personu. Dažas no šīm vienībām tika izveidotas vai ir mainījušas savu identitāti neilgi pirms vai pēc (ja to atļauj attiecīgās Padomes regulas) sankciju režīma pieņemšanas vai personas iekļaušanas sarakstā, un/vai tām nav ticamas uzņēmējdarbības.
- Vienu vai vairākus trastus izmanto, lai saņemtu aktīvus no tādas vienības, kas atrodas sarakstā iekļautas personas īpašumā vai kontrolē. Trastu pārvaldībā ir iesaistīti profesionāļi no tās jurisdikcijas, kurā trasti tika izveidoti.

Netieši darīt pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus sarakstā iekļautām personām vai vienībām

68. Ja saskaņā ar minētajiem kritērijiem tiek konstatētas īpašumtiesības vai kontrole un līdzekļi vai saimnieciskie resursi tiek darīti pieejami tādām sarakstā neiekļautām juridiskām personām vai vienībām, kuras atrodas sarakstā iekļautas personas vai vienības īpašumā vai kontrolē, principā tiks uzskatīts, ka šie līdzekļi vai saimnieciskie resursi tiek netieši darīti pieejami sarakstā iekļautajai personai vai vienībai, ja vien, izmantojot uz risku balstītu pieeju un ņemot vērā visus attiecīgos apstākļus, tostarp turpmāk izklāstītos kritērijus, izskatot katru gadījumu atsevišķi, nevar pamatoti noteikt, ka minētā sarakstā iekļautā persona vai vienība neizmantos attiecīgos līdzekļus vai saimnieciskos resursus vai tie netiks izmantoti minētās personas vai vienības labā.

Kritēriji, kas jāņem vērā, *inter alia* ir šādi:

- i. attiecīgo vienību līgumattiecību termiņi un būtība (piemēram, pārdošanas, pirkšanas vai izplatīšanas līgumi);
- j. sarakstā neiekļautās vienības darbības sektora nozīme attiecībā uz sarakstā iekļauto vienību;
- k. to līdzekļu vai saimniecisko resursu iezīmes, kurus dara pieejamus, tostarp tas, kā sarakstā iekļautā vienība tos, iespējams, varētu praktiski izmantot, un tas, cik viegli tie tai ir nododami.

69. Tikai tas, ka sarakstā neiekļauta persona vai vienība saimnieciskos resursus izmantojusi, lai gūtu peļņu, kuru daļēji varētu nodot sarakstā iekļautam kapitāldaļu turētājam, nevar būt par pamatu, lai šos resursus uzskatītu par tādiem, kas izmantoti sarakstā iekļautas personas vai vienības labā.

70. Jāpiezīmē, ka netieši darīt pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus sarakstā iekļautām personām vai vienībām var arī, darot pieejamus minētos līdzekļus un saimnieciskos resursus personām vai vienībām, kuras nav sarakstā iekļauto vienību īpašumā vai kontrolē.

IX. “Rīkoties kāda vārdā”

Jēdziens “rīkošanās” fiziskas vai juridiskas personas, vienības vai struktūras “vārdā vai uzdevumā” arī ir būtisks un skaidri minēts saistībā ar vairākiem aizliegumiem sankciju kontekstā

71. Jēdziens “rīkošanās fiziskas vai juridiskas personas, vienības vai struktūras vārdā vai uzdevumā” arī ir būtisks un skaidri minēts saistībā ar vairākiem aizliegumiem sankciju kontekstā. Šajā ziņā, lai gan jēdziens atšķiras no īpašumtiesību un kontroles jēdziena, tā sekas var tikt uzskatītas par līdzvērtīgām ²², bet agrākā saikne būtu jānosaka pati par sevi.
72. Ja nav definīcijas, ko var izmantot, lai novērtētu, vai fiziska vai juridiska persona, vienība vai struktūra ir rīkojusies sarakstā iekļautas fiziskas vai juridiskas personas, vienības vai struktūras vārdā vai uzdevumā, kritēriji, kas jāņem vērā, *inter alia* varētu ietvert:
- a) precīzu īpašumtiesību/kontroles struktūru, tostarp saiknes starp fiziskām vai juridiskām personām, vienībām vai struktūrām;
 - b) darbības veidu un mērķi apvienojumā ar juridiskās personas, vienības vai struktūras norādītajiem ar darbību saistītajiem pienākumiem;
 - c) iepriekšējus gadījumus, kad notikusi rīkošanās sarakstā iekļautās fiziskas vai juridiskas personas, vienības vai struktūras vārdā vai uzdevumā;
 - d) trešo personu izpaustu informāciju, kas iegūta no ticamiem, uzticamiem un neatkarīgiem avotiem, un/vai faktiskus pierādījumus, kas norāda uz to, ka uzdevumus ir devusi fiziskā vai juridiskā persona, vienība vai struktūra.

²² 2019. gada 10. septembra spriedums, *HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH pret Padomi*, C-123/18 P, EU:C:2019:694, 77.–79. punkts.

Atbrīvošana no atbildības

73. Minētie elementi neskar attiecīgajos tiesību aktos iekļautas klauzulas par atbrīvošanu no atbildības.

Informācijas apmaiņa

74. Kā paredzēts attiecīgajās ES regulās ²³ un lai atvieglotu minēto izvērtējumu veikšanu, dalībvalstīm saskaņā ar ES tiesību aktiem ir pienākums dalīties ar to rīcībā esošu attiecīgu informāciju. Ja dalībvalsts kompetentās iestādes rīcībā ir informācija, ka sarakstā neiekļauta juridiska persona vai vienība atrodas sarakstā iekļautas personas vai vienības īpašumā vai kontrolē, vai jebkāda informācija kas var ietekmēt aizlieguma netieši darīt pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus efektīvu īstenošanu, tad attiecīgajai dalībvalstij, ievērojot valsts tiesību aktus, būtu jādalās ar attiecīgo informāciju ar pārējām dalībvalstīm un Komisiju.
75. Neskarot piemērojamos noteikumus par ziņošanu, konfidencialitāti un dienesta noslēpumu, ekonomikas dalībniekam, kurš zina, ka sarakstā neiekļauta juridiska persona vai vienība atrodas sarakstā iekļautas personas vai vienības īpašumā vai kontrolē, būtu jāinformē attiecīgās dalībvalsts kompetentā iestāde un Komisija – tieši vai ar dalībvalsts starpniecību.

Priekšlikumi iekļaušanai sarakstā

76. Attiecīgos gadījumos attiecīgajai dalībvalstij būtu arī jāierosina iekļaut sarakstā juridisko personu vai vienību, par kuru ir konstatēts, ka tā atrodas sarakstā jau iekļautas personas vai vienības īpašumā vai kontrolē.

²³ Piemēram, 40. un 44. pants Regulā (ES) Nr. 267/2012 par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu un 29. un 30. pants Regulā (ES) Nr. 36/2012 par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar situāciju Sīrijā.

X. Sarakstā iekļautas juridiskās personas

77. Ja juridiska persona ir iekļauta sarakstā un jāpiemēro iesaldēšanas pasākumi, tās turpmāka pastāvēšana kā tāda nav aizliegta. Saimnieciskās darbības gadījumā līdzekļu iesaldēšana ietekmēs tās darbību un radīs tiešas sekas trešām personām, piemēram, darbiniekiem, kreditoriem un citiem, kuriem, iespējams, nav nekāda sakara ar to, kādēļ vienība tika iekļauta sarakstā. Saimnieciskā darbība, ko veic ar šādu vienību, parasti būs saistīta ar to, ka vai nu tai dara pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus, vai arī maina šo līdzekļu vai saimniecisko resursu veidu; abas šīs darbības ir aizliegtas, un to veikšanai ir vajadzīga iepriekšēja kompetento iestāžu dota atļauja.
78. Gadījumos, kad aktīvu iesaldēšanu piemēro kredītiestādes vai finanšu iestādes līdzekļiem un saimnieciskajiem resursiem, līdzekļus sarakstā neiekļauto personu vai vienību kontos, ko tur tādā kredītiestādē vai finanšu iestādē, pret kuru tiek vērsti ierobežojošie pasākumi, izsniedz, pamatojoties uz “iepriekšēju līgumu” atkāpi, ar noteikumu, ka šāds konts tika atvērts pirms dienas, kad vienība, pret kuru vērš ierobežojošos pasākumus, tikusi iekļauta sarakstā ²⁴.
79. Ja paredzēts turpināt sarakstā iekļautas vienības darbību un lai novērstu līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu, jāpiemēro atbilstoši nosacījumi, kas ir jāizstrādā. Šajos nosacījumos var iekļaut pasākumus, ar ko nodrošina, ka vienību pārvalda tā, lai netiktu kavēta līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšana un aizliegums darīt līdzekļus un saimnieciskos resursus pieejamus. Dalībvalstis var pašas izskatīt tālāk, kā to ieviest praksē. Lai atsāktu darbību bez nekādiem ierobežojumiem, ir nepieciešama izslēgšana no saraksta.

XI. Atkāpes

80. Kompetentās iestādes, rīkojoties saskaņā ar regulu burtu un garu, piešķirot atkāpes, ņem vērā sarakstā iekļauto personu un vienību pamattiesības. Saskaņā ar īpašajām atkāpēm, kas paredzētas attiecīgajās regulās, kompetentās iestādes var apsvērt šādus aspektus:

²⁴ Pamatnostādņu 28. punkts.

- sarakstā iekļauto personu pamatvajadzības, tostarp attiecībā uz maksājumiem par pārtikas produktiem, īri vai hipotēku, medikamentiem un ārstēšanos, nodokļiem, apdrošināšanas prēmijām un komunāliem pakalpojumiem;
- aizstāvības tiesības attiecībā uz izdevumiem, kas saistīti ar juridisko pakalpojumu saņemšanu;
- sarakstā iekļauto personu vai vienību īpašumtiesības (jo aktīvu iesaldēšana neskar sarakstā iekļauto personu vai vienību īpašumtiesības, bet gan tikai iespējas izmantot līdzekļus);
- to sarakstā neiekļauto juridisko personu vai vienību īpašumtiesības, kurās tiek turēti iesaldētie līdzekļi;
- gan sarakstā iekļautu, gan sarakstā neiekļautu personu vai vienību īpašumtiesības attiecībā uz līgumiem, kas starp tām noslēgti pirms iekļaušanas sarakstā;
- starptautisko diplomātisko un konsulāro attiecību tiesības;
- cilvēku drošība un vides aizsardzība; vai
- humānie apsvērumi, tādi kā, piemēram, palīdzības sniegšana vai atvieglojumi tās sniegšanai, tostarp attiecībā uz medicīniskām piegādēm, pārtiku vai humāno darbinieku pārvietošanu un saistītu palīdzību vai attiecībā uz evakuāciju no valsts, pret kuru vērš ierobežojošos pasākumus.

81. Finansiālie ierobežojošie pasākumi neietekmē sarakstā iekļautas personas brīvību strādāt. Tomēr samaksai par šo darbu nepieciešama atļauja. Kompetentajai iestādei vajadzētu veikt pienācīgas izmeklēšanas (piem., lai apstiprinātu nodarbinātību) un iekļaut atbilstīgus nosacījumus, ar ko novērst pasākumu apiešanu. Ar atļauju šādos apstākļos parasti būtu jāparedz prasība veikt maksājumus iesaldētajā kontā. Maksājumiem skaidrā naudā būtu vajadzīga skaidri formulēta atļauja. Ar jebkuru atļauju būtu arī jāļauj veikt parastos sociālā nodrošinājuma un nodokļu ieturējumus²⁵. Ir nepieciešama arī atļauja, lai sarakstā iekļautai personai darītu pieejamus sociāla nodrošinājuma pabalstus.

²⁵ Sociālā nodrošinājuma un nodokļu ieturējumus var atļaut saskaņā ar pamata izdevumiem paredzēto atkāpi (sk. pamatnostādņu 83. panta 1. apakšpunktu).

Līdzekļu pārskaitījumi starp ES kredītiestādēm un finanšu iestādēm un finanšu iestādēm un kredītiestādēm trešā valstī attiecībā uz dažām obligātajām un ārkārtas maksām

82. Ja ar regulām tiek aizliegts veikt līdzekļu pārskaitījumus starp ES finanšu iestādēm un kredītiestādēm, no vienas puses, un finanšu iestādēm un kredītiestādēm trešā valstī, no otras puses, būtu jāsedz izdevumi par pakalpojumiem, ko sniegusi šādas trešās valsts valdība saistībā ar pārlidojumiem vai avārijas nosēšanos, kurus veikuši Eiropas Savienībā reģistrētas personas īpašumā vai ekspluatācijā esoši gaisa kuģi, ar noteikumu, ka i) maksājumu tieši vai netieši nepārskaita sarakstā iekļautai personai vai vienībai vai tās labā un, ii) veicot šādu maksājumu, tiek ievēroti piemērojamās tiesību aktos paredzētie paziņošanas un atļaujas saņemšanas pienākumi.
83. Ja ar regulām tiek aizliegts veikt līdzekļu pārskaitījumus starp ES finanšu iestādēm un kredītiestādēm, no vienas puses, un finanšu iestādēm un kredītiestādēm trešā valstī, no otras puses, būtu jāsedz izdevumi par pakalpojumiem, kas sniegti saistībā ar ārkārtas ienākšanu šādas trešās valsts ostā, kuru veikuši Eiropas Savienībā reģistrētas personas īpašumā vai ekspluatācijā esoši kuģi, ar noteikumu, ka i) maksājumu tieši vai netieši nepārskaita sarakstā iekļautai personai vai vienībai vai tās labā un, ii) veicot šādu maksājumu, tiek ievēroti piemērojamās tiesību aktos paredzētie paziņošanas un atļaujas saņemšanas pienākumi.

XII. Norādījumi, apsverot prasījumus piemērot atkāpes

84. Sarakstā iekļautās personas un vienības var lūgt atļauju izmantot to iesaldētos līdzekļus vai saimnieciskos resursus, piemēram, lai pildītu saistības pret kreditoru. Tomēr sarakstā iekļautās personas un vienības nevar iesaldēšanas pasākumus minēt kā attaisnojumu saistību neizpildīšanai, ja tās nav centušās saņemt attiecīgu atļauju.

85. Principā var tikt atļauts sarakstā iekļautas personas vai vienības veikts vai tās vārdā veikts līdzekļu pārskaitījums no ārpusvienības bankām attiecībā uz maksājumu ES valstspiederīgajam vai vienībai par pakalpojumiem vai precēm, kas nodrošinātas, pirms attiecīgā persona/vienība, kas lūdz šo pārskaitījumu, tika iekļauta sarakstā, ar noteikumu, ka, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi, ir secināts, ka: i) pārskaitījums ir adresēts ES valstspiederīgajam/vienībai; ii) pārskaitījums ir maksājums par pakalpojumiem vai precēm, kas nodrošinātas, pirms attiecīgā persona/vienība, kas lūdz šo pārskaitījumu, tika iekļauta sarakstā; iii) maksājumu nepārskaita sarakstā iekļautai personai vai vienībai vai tās labā; iv) maksājums netiek veikts, apejot ierobežojošos pasākumus.
86. Interesenti var arī prasīt atļauju piekļūt iesaldētajiem līdzekļiem vai saimnieciskajiem resursiem saskaņā ar valsts procedūrām. Ciktāl tas iespējams, sarakstā iekļautai personai vajadzētu būt informētai par šādiem prasījumiem. Atļaujas piešķiršanas procedūra neatceļ vajadzību pēc parastām procedūrām, lai noteiktu to prasību pamatotību, kas vērstas pret sarakstā iekļautu personu vai vienību, un atļauja nepiešķir statusu. Apsverot šādus prasījumus, kompetentajām iestādēm būtu cita starpā jāņem vērā kreditora un sarakstā iekļautās personas vai vienības sniegti pierādījumi par to, vai pastāv juridisks pienākums (līgumisks vai likumisks) sniegt līdzekļus vai saimnieciskos resursus, kā arī jāapsver tas, vai pastāv jebkāds apiešanas risks (piem., ja kreditora saiknes ar sarakstā iekļauto personu vai vienību rada aizdomas).
87. Personai vai vienībai, kas vēlas sarakstā iekļautai personai vai vienībai darīt pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus, ir jālūdz atļauja, izņemot konkrētus gadījumus, kad piemērojamā regulā ir paredzēts atbrīvojums attiecībā uz to, ka dara pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus. Apsverot šādus lūgumus kompetentajām iestādēm būtu cita starpā jāņem vērā jebkurš pierādījums, ar ko pamato lūgumu, kā arī tas, vai lūguma iesniedzēja saiknes ar sarakstā iekļauto personu vai vienību ir tādas, kas vedinātu domāt, ka abas puses sadarbojas, lai apietu ²⁶ iesaldēšanas pasākumus.

²⁶ Sk. arī spriedumu Lietā “*Mohsen Afrasiabi un citi*”, EU:C:2011:874, 60.–62. un 68. punkts. Par jēdzienu “apzināti un tīši”, kurus izmanto saistībā ar apiešanu, interpretāciju sk. šā paša sprieduma 68. punktu. Tiesa lēma, ka kumulatīvie apziņas un gribas elementi ir izpildīti, ja uzņēmējs apzināti cenšas panākt apiešanas mērķi vai iznākumu vai vismaz uzskata, ka tā līdzdalībai var būt šis [apiešanas] mērķis vai iznākums, un apzinās šādu iespējamību.

88. Apsverot lūgumus atļaujai izmantot iesaldētos līdzekļus vai saimnieciskos resursus vai darīt pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus, kompetentajām iestādēm būtu jāveic jebkāda tālāka izmeklēšana, ko tās uzskata par vajadzīgu esošajos apstākļos, un tā var ietvert konsultācijas ar jebkurām citām ieinteresētām dalībvalstīm. Tāpat arī kompetentajām iestādēm būtu jāapsver nosacījumi vai aizsargpasākumi, lai izvairītos no izsniegto līdzekļu vai saimniecisko resursu izmantošanas citiem mērķiem, kas neatbilst atkāpes mērķim. Tādējādi, piemēram, tieši bankas pārskaitījumi ir vēlāmāki nekā skaidras naudas maksājumi.
89. Vajadzības gadījumā, piešķirot atļauju saskaņā ar regulās izklāstītajiem kritērijiem, būtu jāapsver arī attiecīgi nosacījumi vai ierobežojumi (t.i., par līdzekļu vai saimniecisku resursu, ko varētu darīt pieejamus katru mēnesi, kvantitāti vai atkārtotas pārdošanas vērtību). Visas atļaujas būtu jāpiešķir rakstiski un pirms tam, kad attiecīgos līdzekļus vai saimnieciskos resursus izmanto vai dara pieejamus.
90. Regulas uzliek kompetentajām iestādēm pienākumu informēt personu, kas iesniedz lūgumu, kā arī citas dalībvalstis par to, vai lūgums ir apmierināts ²⁷. Šī informācijas apmaiņa ļauj dalībvalstīm koordinēt atkāpju piešķiršanu situācijās, kad sarakstā iekļautai personai ir iesaldēti līdzekļi vai saimnieciskie resursi vairāk nekā vienā dalībvalstī.

Humanitārās atļaujas

91. Lai reaģētu uz steidzamām un mainīgām vajadzībām uz vietas, kompetentajām iestādēm lūgumi atļaujām humanitāros nolūkos būtu jāizskata prioritārā kārtā, ja tas ir atbilstīgi, un jānodrošina, ka pieteikuma iesniedzēji ir informēti par atļaujas procedūras procesu, kontaktpunktiem un indikatīvo termiņu.

²⁷ Regulā (EK) Nr. 2580/2001 prasīts sniegt šo informāciju arī jebkurai citai personai, struktūrai vai vienībai, par kuru ir zināms, ka tā ir tieši iesaistīta. Tā varētu būt paraugprakse, pat ja tas nav prasīts regulā.

Pieteikuma iesniedzējiem savos pieteikumos kompetentajām iestādēm būtu jāpamato steidzamība un jāizskaidro pamatā esošais humanitārais nolūks.

C. Preču nodrošinājuma aizliegumi

92. Ja ar regulu paredzēts atļauju režīms un ja tajā tas ir prasīts, kompetentajai iestādei būtu jāinformē citas kompetentās iestādes un Komisija par noraidītajiem lūgumiem piešķirt atļauju. Dažās regulās nav skaidri paredzēts pienākums informēt par noraidītajiem lūgumiem piešķirt atļaujas, tomēr kompetentajām iestādēm vienalga būtu jātiecas paziņot par noraidītajiem lūgumiem piešķirt atļaujas, lai mazinātu risku, ka iekšējā tirgū tiek kropļota konkurence.

D. Koordinācija un sadarbība

93. Dalībvalstīm būtu jānodrošina efektīva koordinācija valsts līmenī un komunikācijas mehānismi starp visām attiecīgajām valdības aģentūrām, struktūrām un dienestiem, kam ir kompetence ierobežojošo pasākumu jomā, piemēram, ministrijām, finanšu ziņu vākšanas vienībām, finanšu uzraudzītājiem, izlūkdienestiem un drošības dienestiem, tiesu iestādēm, prokuratūru un attiecīgā gadījumā citām tiesībaizsardzības iestādēm.
94. Koordinācijai būtu jānodrošina ātri ievadīt izlūkdatumus un, pamatojoties uz to, nodrošināt iesaistīto dalībnieku turpmāku rīcību. Turklāt vajadzības gadījumā izmeklēšanās būtu jāpievērš uzmanība identificētām augsta riska situācijām. Šāda izlūkdatu virzīta un riska analīzē balstīta pieeja varētu uzlabot efektivitāti.

95. Attiecīgā gadījumā dalībvalstīm būtu arī *inter alia* jāapmainās ar informāciju ar citām dalībvalstīm, Komisiju, EĀDD, Eiropolu, *Eurojust*, *FATF*, ANO Drošības padomes izveidotajām sankciju komitejām (tostarp komiteju, kas izveidota saskaņā ar Rezolūciju 1267 (1999) par “*Al Qaeda*”) un ANO DP terorisma apkarošanas komiteju ²⁸.
96. Būtu jānodrošina koordinācijas un informācijas apmaiņas procedūras, lai nodrošinātu, ka informācija, kas varētu būt pamatā ierosinājumam par iekļaušanu sarakstā vai svītrotānu no tā, tiktu nodota tālāk bez nevajadzīgas kavēšanās. Šādas procedūras būtu jāparedz valsts līmenī pašās dalībvalstīs, kā arī starp dalībvalstīm un – attiecīgos gadījumos – starp ES, trešām valstīm, ANO un citām attiecīgām starptautiskām organizācijām.

Finanšu kontu analīze

97. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka attiecīgās aģentūras vai dienesti analizē finanšu darījumus, kas saistīti ar sarakstā iekļautu personu vai vienību kontiem. Šo analīžu rezultāti tiktāl, ciktāl tas juridiski ir iespējams, būtu jādara pieejami arī citām valstīm, starptautiskām organizācijām un attiecīgajām ES struktūrām, piemēram, Eiropolam attiecībā uz teroristu finansēšanu. Šajā sakarā dalībvalstīm būtu jāievieš attiecīgas procedūras. Dažās regulās ir skaidri paredzēta aizdomīgu darījumu analīze, ko kompetentās iestādes veic pēc attiecīga finanšu iestāžu paziņojuma ²⁹.

²⁸ Sk. arī pamatnostādņu I pielikuma 17. punktu (neoficiālais forums diskusijām īstenošanas jautājumos).

²⁹ Atsauce uz 30. panta 6. punkta d) apakšpunktu Padomes Regulā (ES) Nr. 267/2012 (2012. gada 23. marts) par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu un Regulas (ES) Nr. 961/2010 atcelšanu.

Saikne un dialogs ar finanšu sektoru attiecībā uz iesaldēšanas pasākumiem

98. Dalībvalstīm būtu jāizveido strukturēts dialogs un sadarbība ar attiecīgām privātām organizācijām savā jurisdikcijā, piemēram, kredītiestādēm un finanšu iestādēm, attiecībā uz iesaldēšanas pasākumu īstenošanu, lai nodrošinātu efektīvu īstenošanu, optimizētu ierobežojošo pasākumu instrumentu un pēc iespējas mēģinātu atvieglot administratīvo slogu šīm organizācijām.
99. Komisija un attiecīgos gadījumos EĀDD un Padome ES līmenī veiks dialogu ar attiecīgajām finanšu organizācijām par īstenošanas, kā arī likumdošanas jautājumiem. Attiecībā uz teroristu finansēšanu dalībvalstis arī centīsies nodrošināt finanšu sektoru ar pietiekamu (un savlaicīgu) informāciju un atgriezenisko saikni, kam pamatā, ja iespējams, būs arī izlūkdati, un ar jaunāko informāciju par teroristu finansēšanas modeļiem.
100. Dalībvalstis varētu izskatīt iespējamus kanālus, lai finanšu regulatoriem, kā arī kredītiestādēm un finanšu iestādēm nodrošinātu norādes un padomus.

Informācijas par iesaldēšanas pasākumiem izplatīšana citām personām

101. Dalībvalstīm par ierobežojošu finanšu pasākumu esamību būtu jāinformē ekonomikas dalībnieku organizācijas ārpus finanšu sektora un sabiedrība, jo īpaši, lai aizliegtu darīt līdzekļus un saimnieciskus resursus pieejamus sarakstā iekļautām personām un vienībām, un jāizskaidro šo pasākumu nosacījumi.

Īstenošanas līdzekļi

102. Komisijai būtu jāturpina nodrošināt sabiedrības (jo īpaši finanšu iestāžu un kredītiestāžu) pieeja “Elektroniskajam konsolidētajam finanšu sankciju sarakstam (*e-CTFSL*)”, ko izveidojusi Komisija un Eiropas kredītu sektors.

103. Komisijai būtu jāgādā, lai sarakstu regulāri atjauninātu.
104. Dalībvalstīm attiecīgos gadījumos būtu jānodrošina sabiedrības (jo īpaši finanšu iestāžu un kredītiestāžu un citu attiecīgu ekonomikas dalībnieku) pieeja attiecīgai informācijai par valsts pasākumiem, tostarp iekļaušanu sarakstā un tiesas rīkojumiem, piem., attiecībā uz tā saucamajiem iekšējiem teroristiem.
105. Komisija sabiedrībai nodrošina piekļuvi vairākiem papildu rīkiem, kuru mērķis palielināt izpratni un sekmēt informācijas izplatīšanu.

ES sankciju karte

106. Interaktīvā ES sankciju karte iedzīvotājiem dod iespēju pašiem apskatīt visus spēkā esošos ES ierobežojošos pasākumus un attiecīgās ES regulas. Izmantojot filtrus, ir iespējams apskatīt to indivīdu un vienību sarakstus, uz kuriem attiecas līdzekļu iesaldēšana un/vai ieceļošanas ierobežojumi (ceļošanas aizliegums). Ar rīka palīdzību ir iespējams piekļūt arī ANO Drošības padomes pieņemtajām rezolūcijām, kā arī lēmumiem un regulām, ar ko minētās rezolūcijas ir transponētas ES tiesību aktos. ES sankciju kartē ir uzskaitītas arī dalībvalstu kompetentās iestādes, kas ir atbildīgas par ES sankciju īstenošanu.
107. Tā kā rīks ir viegli lietojams, tas ir labs informācijas avots.
108. Sankciju karte ir pieejama: <https://sanctionsmap.eu>.
109. Iedzīvotāji var arī reģistrēties, lai saņemtu e-pasta paziņojumus, ja ES sankciju kartē tiek publicēts jauns konsolidēts ceļošanas aizliegumu saraksts un/vai jauns konsolidēts finanšu sankciju saraksts.

Trauksmes celšanas rīks attiecībā uz ES sankcijām

110. Par sankciju pārkāpumiem vai ziņot divējādi: 1) nosūtīt e-pasta ziņojumu uz [relex-sanctions@ec.europa.eu](mailto:sanctions@ec.europa.eu) vai 2) nosūtīt ziņojumu, izmantojot Trauksmes celšanas rīku attiecībā uz ES sankcijām.
111. Šis rīks palielina ES sankciju efektivitāti, jo tas dod iespēju drošā un anonīmā veidā informēt Komisiju par iespējamām sankciju pārkāpumiem. Var sniegt informāciju par konkrētiem piemēriem, faktiem, apstākļiem, kas attiecas uz iesaistītiem indivīdiem, vienībām un trešām valstīm. Var informēt arī par aizdomām vai mēģinājumiem apiet ES sankcijas.
112. Rīks ir pieejams: <https://EUsanctions.integrityline.com>.
113. Komisija ir izveidojusi ES līmeņa kontaktpunktu saistībā ar humānās palīdzības sniegšanu vidē, uz kuru attiecas sankcijas. Lai gan šis rīks tika izveidots Covid-19 pandēmijas sakarā, tas joprojām darbojas, lai palīdzētu un atvieglotu darbu ekonomiskās un humanitārās palīdzības sniedzējiem uz vietas.

Izvērtēšana

114. Ir būtiski izvērtēt ES ierobežojošo pasākumu efektivitāti, un būtu jāņem vērā, piemēram, dalībvalstu, Komisijas, EĀDD, ES misiju vadītāju, muitas iestāžu, privātā sektora, ANO un citu attiecīgu iestāžu atsauksmes.

115. Dalībvalstīm būtu jācenšas ieviest piemērotas valsts procedūras, lai novērtētu jo īpaši valsts darba efektivitāti ierobežojošo pasākumu piemērošanā, *inter alia*, ņemot vērā rezultātus, kas izriet no dialoga ar privāto sektoru ³⁰.

116. Attiecīgos gadījumos ar šādu vērtējumu rezultātiem būtu jāapmainās *RELEX*/sankciju sastāvā.

E. Horizontālie sankciju režīmi

117. Nesen Eiropas Savienība ir ieviesusi tā dēvētos “horizontālos sankciju režīmus”, proti, režīmus ar tematisku darbības jomu. Šiem režīmiem nav ģeogrāfisku robežu, un tie dod iespēju noteikt ierobežojošus pasākumus pret indivīdiem un vienībām par darbībām, kas atbilst specifiskiem sarakstā iekļaušanas kritērijiem neatkarīgi no darbību veikšanas vietas. Šie režīmi attiecas uz ķīmiskajiem ieročiem, kiberuzbrukumiem, terorismu un cilvēktiesībām.

Ķīmiskie ieroči

118. Režīms tika izveidots 2018. gadā. Ņemot vērā, ka palielinās ķīmiskie uzbrukumi, režīma mērķis ir veicināt Ķīmisko ieroču konvencijas efektīvu īstenošanu un universalizāciju, ar konkrētiem pasākumiem vēršoties pret tiem, kas ir atbildīgi par ķīmisko ieroču izplatīšanu vai lietošanu.

119. Ierobežojošo pasākumu klāstā ir aktīvu iesaldēšana, aizliegums darīt pieejamus līdzekļus un saimnieciskos resursus un aizliegums ieceļot ES, un tos piemēro personām un/vai vienībām, kas ir tieši atbildīgas par ķīmisko ieroču izstrādi un izmantošanu, kā arī tiem, kas šādām personām un vienībām sniedz finansiālu, tehnisku vai materiālu atbalstu, un tiem, kas tām palīdz, tās iedrošina vai ir saistītas ar tām.

³⁰ Saskaņā ar 6. un 7. ieteikumu Starptautiskajos standartos par to, kā apkarot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un ieroču izplatīšanas finansēšanu.

Kiberuzbrukumi

120. Režīms tika izveidots 2019. gadā, un tas ļauj sankciju sarakstā iekļaut indivīdus un vienības, kas ir atbildīgi par kiberuzbrukumiem, kuri apdraud ES vai tās dalībvalstis, vai arī ir iesaistīti šādos uzbrukumos.

Šis režīms ir vēl viens rīks, ar kura palīdzību ES var palielināt izturētspēju un spēju aizsargāt Eiropas Savienības integritāti un drošību, savas dalībvalstis un savus pilsoņus pret kiberdraudiem un ļaunprātīgām kiberdarbībām. Ierobežojošo pasākumu klāstā ir aktīvu iesaldēšana, aizliegums darīt pieejamus līdzekļus un saimnieciskos resursus un aizliegums ieceļot ES, un tos piemēro personām un/vai vienībām, kas ir atbildīgas par kiberuzbrukumiem vai kiberuzbrukumu mēģinājumiem, kā arī personām un/vai vienībām, kas šajos uzbrukumos ir iesaistītas vai tos atbalsta finansiālā, tehniskā vai materiālā ziņā un tiem, kas minētajos uzbrukumos palīdz, tos iedrošina vai ir saistītas ar tiem.

Terorisms

121. Pastāv divi režīmi, kas Padomei dod iespēju piemērot ierobežojošos pasākumus terorisma apkarošanas jomā.

122. Režīms, kas terorisma apkarošanas nolūkā tika ieviests 2016. gadā, Eiropas Savienībai ļauj noteikt autonomus ierobežojošos pasākumus pret indivīdiem un vienībām, kas saistīti ar "ISIL/Da'esh" vai "Al Qaida". Iepriekš ierobežojošos pasākumus varēja piemērot tikai tiem, kas bija iekļauti ANO Drošības padomes sarakstos.

Lai īstenotu ANO DP Rezolūciju 1373(2001), Eiropas Savienība 2001. gada decembrī izveidoja sarakstu ar personām, grupām un vienībām, kuras ir iesaistītas terora aktos un kurām piemēro ierobežojošos pasākumus, kuri noteikti Kopējā nostājā 2001/931/KĀDP ("KN 931"). KN 931 ir noteikti sarakstā iekļaušanas kritēriji un uzskaitītas darbības, kas šādā sakarā ir uzskatāmas par terora aktiem. Lēmumam par attiecīgo personu, grupu vai vienību pirmreizēju iekļaušanu sarakstā ir jābūt balstītam uz kādas dalībvalsts vai trešās valsts kompetentās iestādes lēmumu.

123. Režīms tika ieviests 2020. gadā, un tas ļauj sankciju sarakstā iekļaut indivīdus, vienības un struktūras (tostarp valstiskus un nevalstiskus rīcībspēkus), kas ir atbildīgi par nopietniem cilvēktiesību pārkāpumiem un aizskārumiem.

Tie *inter alia* ietver genocīdu, noziegumus pret cilvēci, spīdzināšanu un citus nežēlīgus, necilvēcīgus vai cieņu pazemojošus apiešanās vai sodīšanas veidus, verdzību, ārpustiesas, tūlītēju vai patvaļīgu nāvessodu izpildi un nogalināšanu, personu piespiedu pazušanu, patvaļīgus arestus un aizturēšanu un citus nopietnus cilvēktiesību pārkāpumus vai aizskārumus. Šis režīms dod iespēju plaši vērsties pret šādu pārkāpumu un aizskārumu izdarītājiem neatkarīgi no tā, vai tie ir indivīdi vai vienības, valstiski vai nevalstiski rīcībspēki.

Ierobežojošo pasākumu klāstā ir aktīvu iesaldēšana, aizliegums darīt pieejamus līdzekļus un saimnieciskos resursus un aizliegums ieceļot ES.

124. Šie režīmi darbojas līdzīgi tā dēvētajiem ģeogrāfiskajiem režīmiem, un dažādie sarakstā iekļaušanas, identifikācijas un izpildes posmi ir vienādi. Lai nodrošinātu vienādu interpretāciju, Komisijas instrumenti (aprakstīti V daļā) ir pieejami gan ekonomiskās, gan humanitārās jomas darbiniekiem.